

20. mai 2018

Sosialantropologisk institutt

Høringsuttalelse til foreslått fordelingsmodell for SV fakultetet

Den foreslåtte modellen vil ha dramatiske konsekvenser for SAI. Modellen har også utilsiktede fagpolitiske konsekvenser som ikke er diskutert i notatet. I notatet vises det til hvilke konsekvenser modellen vil få i omfordeling av midler, men ikke til de mer substansielle konsekvensene av en slik endring for forskningen og utdanningen ved fakultetet. Etter vårt syn bør fakultetsstyret derfor diskutere virkningene av den foreslåtte modellen opp mot fakultetets egen strategiplan.

Som vi forklarer i det følgende, vil en innføring av den foreslåtte modellen ramme SAI spesielt hardt. Vi er det minste instituttet på SV og det faginstituttet som etter den nye modellen får det største kuttet i forhold til budsjett. Resultatet vil være at et ledende forskningsmiljø stagnerer og at de planlagte reformene av undervisningen blir vanskeligere å gjennomføre.

Dagens situasjon

I notatet fremgår det at SAI pr 1. januar 2018 har et overskudd på 3,7 millioner kroner i basismidler. Dette skyldes etterslep med ansettelser, og vedtatte langtidsplan opererer med et underskudd på cirka 3 millioner om fem år, gitt dagens fordelingsmodell. Den økonomiske situasjonen er altså mer krevende enn den fremstilles i notatet. Vi har styrt mot et underskudd på lang sikt fordi vi har forutsatt at vi fortsatt kommer til å gjøre det godt når det gjelder eksterne prosjekter.

SAI er et av de sterkeste forskningsmiljøene på UiO. I 2017 var vi det høyest rangerte faget på UiO i QS World University rankings med en 37 plass, og i 2018 klatret vi til en 32 plass på verdensbasis. Vi er også det instituttet som har høyest andel av publikasjoner på nivå to (rundt 50 prosent), og helt i toppsjiktet når det gjelder publikasjonspoeng pr ansatt på UiO.

SAI er nå i en situasjon hvor vi etter å ha slitt med rekruttering til våre studieprogram, etter mye fokus og innsats ser ut til å ha snudd denne trenden. Frem til 2014 hadde vi synkende søkning til vår bachelorgrad, men vi har hatt en jevn økning fra 2014 til 2018. Om vi hadde blitt dimensjonert etter den foreslåtte modellen med utgangspunkt i de laveste tallene, ville ikke instituttet hatt ressurser til å jobbe med rekruttering og opprettholde forskningen i internasjonalt toppsjikt, som nå er grunnen til at denne trenden er snudd.

Masterprogrammet har hatt en synkende søkning, og dette skyldes først og fremst at vi har rekruttert internt fra de svake årskullene på bachelor. Det nye engelskspråklige masterprogrammet, med oppstart 2019, tar sikte på å bruke SAIs omdømme til å rekruttere internasjonalt. Igjen er dette et handlingsrom vi har fordi vi har opprettholdt forskning i internasjonalt toppsjikt også i perioder med lavere søkning.

Sosialantropologi er et fag med betydelig samfunnsrelevans. Vi leverer viktig kunnskap på en rekke felt, knyttet til alt fra flyktningssituasjonen og utfordringer knyttet til kulturell integrasjon til klimaendringer og naturforvaltning. Fagets brede tematikk inviterer også til betydelig tverrfaglig samarbeid og vi har blant annet initiert samarbeid med toksikologer ved livsvitenskap om globale effekter av elektronisk avfall og miljøgifter. Slik sett spiller faget en

nøkkelrolle som tverrfaglig initiativtaker og koordinator. Vi arbeider kontinuerlig for å styrke forskningsbasert undervisning på alle nivå, og er i gang med å styrke dette ytterligere gjennom et fokus på antropologiens praktiske anvendelsesområder.

Konsekvenser

Vi er enige i at det må være et visst samsvar mellom antall studenter og dimensjonene på enhetene. Men som vi argumenterer for i vår felles uttalelse, er det gode grunner til å la fakultetsstyret regulere disse to dimensjonene uavhengig av hverandre, utfra en fagpolitisk vurdering som tar hensyn til de ulike fags situasjon og samfunnsoppdrag.

Uten et fast tilpasningsledd vil SAI med ny modell få et årlig kutt på 4,3 millioner kroner. Fordi vi er et lite miljø vil dette ramme SAI hardt, og utgjøre et kutt på cirka 15 prosent av budsjettet. Dette kuttet kommer i tillegg til dagens underbemanning. Vi har planlagt fem ansettelser de neste fem årene hvorav to er under utlysning. Disse ansettelsene vil erstatte avganger. Uten et fast tilpasningsledd må mellom 3 og 4 stillinger kuttes, og det vil innebære en frys på ansettelser de neste 9 årene.

Dette har flere negative konsekvenser:

For det første vil en frys i ansettelser gå utover kvaliteten på undervisningen, både fordi det blir færre til å dele på undervisningen og fordi det blir vanskelig å utvikle mer ressurskrevende undervisningsmetoder som "mer smågruppeundervisning og lærerkontakt" som Strategi 2020 etterlyser. Vi intensiverer nå innsatsen med å utvikle vårt BA-program fremover gjennom mer forskningsbasert undervisning, mer samfunnsrelevant undervisning, og på sikt mer kontinuerlige evalueringsformer. Dette arbeidet er ressurskrevende, og de budsjettmessige konsekvensene den foreslåtte fordelingsmodellen vil få for SAI vanskeliggjør dette arbeidet.

For det andre vil en frys i ansettelser gjøre det vanskelig å opprettholde det høye faglige nivået, fordi en viss tilførsel av nye fagfolk er en forutsetning for et levende og aktivt forskningsmiljø. Vi har de siste årene dratt stor nytte av våre mange nytilsatte internasjonale forskere. Instituttets kontaktnett internasjonalt har ekspandert og dette er en ressurs vi nå vil benytte til rekruttering til master og bachelorprogrammene. Det nye engelskspråklige masterprogrammet ble for eksempel til etter initiativ fra en gruppe nytilsatte internasjonale forskere. En frys i ansettelser vil også hindre instituttets vedtatte strategi om å bedre kjønnsbalansen blant de fast vitenskapelig ansatte.

For det tredje vil den økte undervisningsbyrden gå ut over forskningstiden til de ansatte. Forholdstallet mellom studenter og ansatte er lavere på SAI enn andre steder, men vi har også i dagens situasjon problemer med å skaffe undervisere til alle kursene. Dette skyldes at man trenger et visst antall kurs for å levere en bachelor- og masterutdanning. Stordriftsfordelen nevnt i vår felles uttalelse vil altså ramme SAI spesielt hardt, ettersom antall ansatte vil reduseres relativt mye samtidig som antall kurs levert av et forholdsvis lite institutt ikke kan reduseres betydelig. Dette rammer små miljøer hardest.

Konklusjon

Å kunne regulere plantall uavhengig av opptaksrammer gir etter vår mening fakultetsstyret det beste handlingsrommet for å utøve sitt ansvar for fakultetets forsknings- og

utdanningsstrategi. Skulle fakultetsstyret likevel falle ned på å anbefale ny modell, må dette ansvaret utøves gjennom tilpasningsledd.

I så fall ber vi om at tilpasningsledd beholdes permanent.

Eksempelene som vises i notatet med en gradvis fjerning av tilpasningsledd, har alle det til felles at SAI vil være i en uholdbar økonomisk situasjon om fem år. SAI er uten sammenligning det minste instituttet på SV og dette gjør oss sårbare for kutt.

Vil vi påpeke at SAI leverer en relativt stor andel av kursene på de tverrfaglige programmene og på lektorprogrammet. Om den nye modellen vedtas er det derfor viktig at vi får en andel av opptaksrammene slik forslaget legger opp til.

SAI er også et av de sterkeste forskningsmiljøene på UiO, og et permanent tilpasningsledd vil gjøre oss i stand til å opprettholde faglig aktivitet innen forskning og utdanning.

Vi er i en positiv utvikling på dette siste feltet med en forbedring på søkningen til bachelor, og lanseringen av en ny engelskspråklig master neste år. Et permanent tilpasningsledd vil gjøre oss i stand til å fortsette dette arbeidet samtidig som vi tilpasser oss nye betingelser.